

قرائت نماز

کلیدواژه: قرائت نماز، نماز طواف، نمازهای یومیه، حج، فتاوی مراجع.
پرسش: شخصی که بی سواد است و مخارج حروف را در نماز به درستی نمی‌تواند ادا نماید و برای یادگیری آن اقدامی هم نمی‌کند یا اینکه برایش مشقت بسیار دارد، نمازهای این فرد چگونه است؟ زمانی که به حج مشرف شود، انجام **اعمال** مخصوص آنجا (نماز طواف) را چطور باید **عمل** نماید؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - وجوب یادگیری نماز و قرائت صحیح
- ۲ - فتاوی مراجع عظام
 - ۲.۱ - نمازهای یومیه
 - ۲.۲ - نماز طواف
- ۳ - مسامحه در یاد گرفتن قرائت و ذکر واجب نماز
- ۴ - ضمیمه
- ۵ - بانویس
- ۶ - منبع

وجوب یادگیری نماز و قرائت صحیح

بر هر مکلفی یادگیری نماز و تصحیح قرائت و ذکرهای نماز، واجب است تا بتواند تکلیف الاهی را صحیح بجا آورد؛ خصوصاً کسی که می‌خواهد به حج برود؛ چون بعضی (از علما می‌فرمایند) اگر نماز درست نباشد، عمره و حج باطل است؛ پس بر این اساس علاوه بر آنکه حجة الاسلام بر ذمه باقی می‌ماند، ممکن است محرمات **احرام** مثل زن و چیزهای دیگر **حلال** نشود.
[۱] محمودی، مجدرضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۶، نشر مشعر، تهران، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام خویی، تبریزی: (اگر در زمانی که نماز خواند می‌توانست صبر کند و قرائتش را تصحیح نماید و با این حال با قرائت ملجون نماز بخواند، نمازش باطل است؛ مگر جاهل قاصر باشد و در فرض تعدد حجتش باطل می‌شود)؛ آیت الله مکارم: (البته دقت‌های علمای تجوید شرط نیست؛ همین اندازه که عربی صحیح صدق کند، کافی است).

فتاوی مراجع عظام

اما درباره سؤال فوق **مراجع** عظام **تقلید** می‌فرمایند:

← ۱. نمازهای یومیه

درباره نمازهای یومیه، اگر آن شخص نمازش را به صورت فردی می‌خواند و بعضی از حروف را به حرف‌های دیگر تبدیل می‌کند و نمی‌تواند درستش را یاد بگیرد، همان کفایت می‌کند و **مستحب** است نمازش را به جماعت بخواند؛ اما اگر بتواند یاد بگیرد (باید یاد بگیرد) و تصحیح نماید (و اگر یاد نگرفت)، بنا بر **احتیاط واجب** در صورت امکان باید نمازش را به **جماعت** بخواند.
[۲] امام خمینی، تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۱۵۲، المسألة ۱۶؛ ر.ک: توضیح المسائل (محشّی - امام خمینی)؛ ج ۱، ص ۵۵۱.

← ۲. نماز طواف

درباره نماز **طواف**، اگر کسی نتواند قرائت یا ذکرهای **واجب** را یاد بگیرد، باید نماز را به هر ترتیبی که می‌تواند، خودش بجا آورد و کفایت می‌کند و اگر با **تلقین** می‌تواند صحیح بخواند و ممکن باشد، کسی را بگمارد که نماز را به او تلقین کند و **احتیاط مستحب**
[۳] آیت الله وحید: بنا بر احتیاط واجب.

آن است که در مقام **ایراهیم**، به شخص عادل‌ی اقتدا کند و نایب هم بگیرد؛ ولی به آنها اکتفا نکند و خودش به هر ترتیبی که می‌تواند بجا آورد.

۱۴ محمودی، مجد رضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۷، نشر مشعر، تهران - ایران، ویرایش جدید، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام گلپایگانی و صافی: اگر یاد گرفتن قرائت و احکام واجبه نماز ممکن نشود، نماز طواف را به جماعت بخواند؛ ولی اکتفا به آن اشکال دارد و واجب است به طور فردی نیز بخواند و اگر نایب هم بگیرد جهت نماز، بهتر و مطابق با احتیاط است؛ آیت الله سیستانی: (اگر نتواند قرائت خود را تصحیح کند، هر چند در اثر مسامحه و سهل‌انگاری، ولی مقدار زیادی از سوره حمد را بتواند به طور صحیح بخواند، خواندن حمد به همین صورت کافی است و اگر نتواند، به احتیاط واجب مقداری از قرآن را که می‌تواند صحیح بخواند به آن اضافه کند و اگر نتواند، تسبیح بگوید و اگر وقت برای یادگرفتن همه حمد نباشد، اگر به مقدار معتنا به یاد بگیرد، کافی است و اگر نتواند، مقداری از قرآن را بخواند که عرفاً قرآن خواندن صدق کند و اگر نتواند، تسبیح بگوید و اما سوره از جاهلی که نتواند یاد بگیرد ساقط است)؛ آیت الله مکارم: (نماز جماعت و گرفتن نایب لزومی ندارد و مشروعیت جماعت در نماز طواف ثابت نیست).

مسامحه در یاد گرفتن قرائت و ذکر واجب نماز

پس اگر کسی از روی بی‌مبالائی، در یاد گرفتن قرائت و **ذکر** واجب نماز، مسامحه کند تا وقت تنگ شود، باید نماز را به هر نحو که می‌تواند، بخواند و صحیح است؛ ولی **معصیت** کار است و احتیاط آن است به حکمی که در ابتدای شماره دو گذشت عمل کند.

۱۵ محمودی، مجد رضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۹، نشر مشعر، تهران، ویرایش جدید، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام تبریزی و خویی: (بنابر احتیاط واجب به هر نحوی که خودش می‌تواند بخواند و با جماعت هم بخواند و نایب هم بگیرد)؛ آیه الله سیستانی: (احتیاط مستحب در صورت مقصر بودن، این است که هم نماز را به کیفیتی که بیان آن گذشت، بجا آورد و هم آن را به جماعت بخواند و هم نایب جهت انجام آن از طرفش بگیرد).

ضمایم

پاسخ حضرت آیت الله هادوی تهرانی (دامت برکاته) چنین است:

۱. اگر حداقل شرایط لازم برای ادای صحیح کلمات مربوط به **قرائت** را در نماز نتواند تأمین کند، باید هرچه می‌تواند را تأمین نماید.
۲. در هنگام تشرف به **حج** برای **نماز طواف** چنین شخصی باید، اضافه بر نماز خود، بنابر **احتیاط** واجب، **نایب** هم بگیرد.

پانویس

۱ محمودی، مجد رضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۶، نشر مشعر، تهران، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام خویی، تبریزی: (اگر در زمانی که نماز خوانده می‌توانست صبر کند و قرائتش را تصحیح نماید و با این حال با قرائت ملحون نماز بخواند، نمازش باطل است؛ مگر جاهل قاصر باشد و در فرض تعدد جنبش باطل می‌شود)؛ آیت الله مکارم: (البته دقت‌های علمای تجوید شرط نیست؛ همین اندازه که عربی صحیح صدق کند، کافی است).

۲ **۱** امام خمینی، تحریر الوسيلة، ج ۱، ص ۱۵۲، المسألة ۱۶؛ ر.ک: توضیح المسائل (محشّی - امام خمینی)؛ ج ۱، ص ۵۵۱.

۳ **۱** آیت الله وحید: بنا بر احتیاط واجب.

۴ محمودی، مجد رضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۷، نشر مشعر، تهران - ایران، ویرایش جدید، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام گلپایگانی و صافی: اگر یاد گرفتن قرائت و احکام واجبه نماز ممکن نشود، نماز طواف را به جماعت بخواند؛ ولی اکتفا به آن اشکال دارد و واجب است به طور فردی نیز بخواند و اگر نایب هم بگیرد جهت نماز، بهتر و مطابق با احتیاط است؛ آیت الله سیستانی: (اگر نتواند قرائت خود را تصحیح کند، هر چند در اثر مسامحه و سهل‌انگاری، ولی مقدار زیادی از سوره حمد را بتواند به طور صحیح بخواند، خواندن حمد به همین صورت کافی است و اگر نتواند، به احتیاط واجب مقداری از قرآن را که می‌تواند صحیح بخواند به آن اضافه کند و اگر نتواند، تسبیح بگوید و اگر وقت برای یادگرفتن همه حمد نباشد، اگر به مقدار معتنا به یاد بگیرد، کافی است و اگر نتواند، مقداری از قرآن را بخواند که عرفاً قرآن خواندن صدق کند و اگر نتواند، تسبیح بگوید و اما سوره از جاهلی که نتواند یاد بگیرد ساقط است)؛ آیت الله مکارم: (نماز جماعت و گرفتن نایب لزومی ندارد و مشروعیت جماعت در نماز طواف ثابت نیست).

۵ محمودی، مجد رضا، مناسک حج (محشّی)، ص ۳۷۹، نشر مشعر، تهران، ویرایش جدید، ۱۴۲۹ ه ق؛ آیات عظام تبریزی و خویی: (بنابر احتیاط واجب به هر نحوی که خودش می‌تواند بخواند و با جماعت هم بخواند و نایب هم بگیرد)؛ آیه الله سیستانی: (احتیاط مستحب در صورت مقصر بودن، این است که هم نماز را به کیفیتی که بیان آن گذشت، بجا آورد و هم آن را به جماعت بخواند و هم نایب جهت انجام آن از طرفش بگیرد).

منبع

[بانگاه اسلام کوئست](#).

رده‌های این صفحه: [احکام نماز](#) | [فقه](#)